

DAGURIN
5.
OKTOBER

007

HÁLVA ØLD Í FILMSTÆNASTU

50 ÁR ERU LIÐIN, SÍÐANI **SEAN CONNERY** FEKK **KVINNUHJÖRTU** KRING **ALLAN** HEIMIN AT **BLOTNA**. TAÐ ER IKKI **LONGUR** CONNERY, SUM SPÆLIR **007**, MEN **JAMES BOND** HELDUR **FRAMVEGIS** FAST UM **LEIKLUTIN**, SUM STÖRSTA **FILMSHETJAN** NAKRANTÍÐ

FILMUR

Jákup Mørk
post@sosialurin.fo

Eingin yvir og eingin við síðurna av James Bond. Bretski gentlemaðurin dugir framvegis at leggja kvinnur fyrir fœtur sínar. Um javnað verður fyrir inflatiónini, megnar heldur ikki *Harry Potter* at standa honum kurl, tá innspældu milliónainntøkurnar frá alheims bio-høllum verða taldar saman, og við sínum nú 50 árum á baki er talan um eina tí mest haldbæru filmsrøðina yvirhøvur.

Trúi ikki konseptinum

Tað var annars ikki júst hetta, sum flestu filmsframleiðararnir sóu fyrir sær, tá rithøvundurin, Ian Fleming, í 1954 skuldi gera MI6-agentin til filmsstjørnu. Ein ávísur Jimmy Bond hevði verið partur av eini parti av sjónvarpsrøðini, *Climax!*, og sjálvur vildi Fleming meira enn hetta. Hann royndi at fáa filmsframleiðaran, Alexander Korda at gera antin *Live and Let Die* ella *Moonraker* til film, men hóast ein ávísan áhuga, so vendi Korda tummilin niður, tá alt kom til alt.

Fimm ár seinni boðaði Fleming frá, at hann fór at skriva eitt filmshandrit, har James Bond var hetjan, men Alfred Hitchcock vildi ikki leikstjórna, og Richard Burton vildi ikki spæla, og so datt eisini tann ætlanin niðurfyrir.

Sama ár sýndi ein annar framleiðari tó stóran áhuga fyrir bretska agentinum. Í fyrstu atløgu fekk Albert R. Broccoli tó ikki sannfært starvsfelaga sín, Irving Allen, um tað góða í hesum hugskoti, men tá Broccoli í 1961 kastaði saman við Harry Saltzman, bar betur til. Teir báðir keyptu rættindini til allar bøkurnar hjá Fleming – *Casino Royale* undantikið – men flestu amerikonsku filmhúsini hildu tó, at plottið var ov enskt og hevði ov nógv sex við sær. Tað endaði tó við, at United Artists søgdu ja til at framleiða *Dr. No.*, og so var ein klassikari føddur.

Næsta royndin eydnaðist

Sean Connery var ikki tann, sum Broccoli helst vildi hava í høvuðsleiklutin, men annað hvørt søgdu aðrir nei, ella eisini settu teir órimilg krøv, og so fall valið á Connery. Eitt val, sum Fleming segði vera »dreadful«, tá hann hevði sær fyrstu brotini úr *Dr. No.*

Sum so gjørdist fyrsti filmurin heldur

ikki tað heilt stóra. Ummælarar vóru ymiskir á máli, og í Vatikanstatinum hartaðu tey framleiðaran.

Semja hevði tó alla tíðina verið um, at minst tveir filmir skuldu gerast, og tá næsta útgávan kom, varð hendan munandi betur móttikin. Í mun til *Dr. No.*, so varð *From Russia With Love* upptikin í Europa, har fjøldin hevði tikið nógv betur ímóti Bond. Action-parturin fylti nú nógv meira enn sjálv søgan, og eitt nú vóru tvífalt so nógv morð í næsta filminum. Ummælarar vóru framvegis ikki nøgdir, men hyggjararnir vóru á gosi. Fólk tustu í bio-høllinar at síggja Connery sum 007, og so var succes'in fødd.

Vald, tøkni og kvinnur

Við 22 filmum á baki, eru tað sjálvandi ymiskar avbjóðingar, sum Bond hevur møtt á lívsleiðini.

Men nakrir faktorar eru tó altíð støðugir. Fyrst og fremst, so er tað dysturin hjá tí góða móti tí ónda. Tað finst valla tann vandi fyrir mannaættina, sum Bond ikki hevur byrgt fyrir, tá hann hevur steðgað samvitskuleysum brotsmonnum í ævigu stremban teirra eftir heimsvaldinum.

Á ferðini hittir Bond hópin av

vøkrum kvinnum, sum altíð fella fyrir sjarmu hansara. Og hóast AIDS-vandin fekk hann at taka tað røligari, soleiðis at tað nú aloftast bert er tann eina, sum sleppur í song við honum, so er hetta áhaldandi partur av plottinum.

Og so er tað sjálvandi hátøknin og flottu bilarnir við allari eykaútgerðini, sum hann altíð sleppur at gera sær dælt av. Hesum syrgir Q fyrir, og hóast Desmond Llewelyn gjørdist mest sum legendariskur í leiklutinum, so er hann sjáldan spældur so stuttliga, sum John Cleese gjørdi tað í 2002.

Bond sjálvur er eisini yngdur fleiri ferðir. Hóast Sean Connery altíð hevur hildið fast um, at leikluturin sum Bond ikki var tann, sum hóskaði sær best, so er Connery ein av hornasteinunum í Bond-mentanini. Ein mentan, sum Roger Moore, George Lazenby, Timothy Dalton, Pierce Brosnan og nú eisini ljóshærði Daniel Craig hava lyft arvin eftir.

Felags fyrir teir allar er, at hóast teir eisini hava havt nógv aðrar avbjóðingar á bio-løriftum, so verður navn teirra altíð sett í samand við 007. James Bond er størsta stjórnan av øllum á hvíta løriftinum, og tað verður hann helst verandi í nógv ár afturat.

Menniskjan flýgur

Tann 5. október 1905 slapp menniskjan bókstaviliga á flog. Hendan dagin fleyg Wilbur Wright ikki minni enn 38 kilometrar upp á einans 39 minuttir og 30 sekund. Hetta var longri enn allar royndarfløgvingar í 1903 og 1904 høvdu flogið tilsamans. Flyer III æt flogfarið, sum teir báðir Wilbur og Orville Wright høvdu bygt, og hetta gjørdist grundarlagið undir nýmótans flogferðslu.

Love me do

5. október í 1962 verður fyrsti partur í einum veldugum kapitli í tónleikasøguni skrivaður. Fýra dreingir úr Liverpool – nevndir **the Beatles** – senda hendan dagin fyrstu útgávu sína á marknaðin. Love me do nevnist útgávan, og hóast júst hendan útgávan ikki rakti toppin av hitlistunum, so var hon fyrsti neistin til beatlemania, sum rakti allan heiminn næsta tígguáraskeiðið.